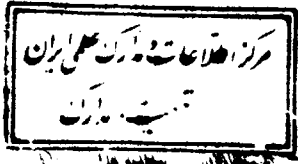

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۲۷۳۹۷

دانشگاه شهید بهشتی

۱۳۷۸ / ۹ / ۲۰

وزارت آموزش عالی

دانشگاه شهید بهشتی تهران

دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته مدیریت آموزشی

موضوع

« بررسی نگرش دانش آموزان دبیرستانی نسبت به اثربخشی مشاوران
در کمک به حل مشکلات تحصیلی - شغلی ، شخصی و خانوادگی ایشان
در استان گیلان »

استاد راهنما : دکتر ملیحه آشتیانی

استاد مشاور اول : دکتر رحمت اله نورانی پور

استاد مشاور دوم : علیرضا مهدیانی

استاد داور : محبوبه عارفی

نگارش (دانشجو) : فیروز تیزرو طولی

سال تمصیلی ۷۸-۱۳۷۷

عنوان تحقیق

بررسی نگرش دانش آموزان دبیرستانی نسبت
به اثر بخشی مشاوران در کمک به حل مشکلات
تحصیلی - شغلی شخصی و خانوادگی ایشان در
استان گیلان

تقدیم بہ مدرسہ ...

« تقدیر و تشکر »

بنام آنکه جان را فکرت آموخت چراغ دل به نور جان بر افروخت

« آنکه با بودن فویش ، بودن را معنا کرد و چگونه زیستن را بیاموخت ،

آن کس که با وجود ملکوتی خود ، رومی تازه به جسم بی جان انسانیت بخشید

وظیفه خود میدانیم که از زحمات بی پایان و تلاش و کوشش خستگی ناپذیر

استادان بزرگوار و گرامی خانم دکتر ملیحه آشتیانی و آقایان دکتر رحمت الله پور

پور و دکتر علیرضا مهدیانی تشکر و قدردانی نمایم که با راهنمایی های ارزنده

ارزنده خود همواره چراغ راهم گشته اند و مرا در این امر مهم یاری نمودند .

سلامتی و توفیق روز افزون ایشان را از خداوند منان مسئلت می نمایم .

با تشکر

فیروز تیزران

سال ۱۳۷۸

فصل اول : طرح تحقیق

صفحه	عنوان
۶	مقدمه
۸	بیان مسئله
۹	اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۱	اهداف تحقیق
۱۲	فرضیه های تحقیق
۱۴	تعاریف عملیاتی مفاهیم (واژه ها و اصطلاحات)

فصل دوم : پیشینه تحقیق

۱۹	مقدمه
۲۰	مشاوره چیست ؟
۲۲	اهمیت و ضرورت راهنمایی و مشاوره
۲۴	تاریخچه راهنمایی و مشاوره در جهان
۲۷	تاریخچه راهنمایی و مشاوره در ایران
۲۹	تاریخچه راهنمایی جدید در ایران
۳۶	هدفهای فرایند مشاوره
۳۶	نقش مشاوران
۳۸	مهارتهای مشاوران
۳۹	صفات و خصوصیات مشاوران مؤثر
۴۲	وظائف و مسئولیتهای مشاوران در دبیرستانها
۴۶	وظائف مشاوران با توجه به دستورالعمل ها و بخشنامه های وزارت آموزش و پرورش
۴۸	راهنمایی دانش آموزان توسط مشاور
۵۰	سوابق تحقیق در ایران
۵۸	تحقیقات انجام شده در خارج از کشور
۶۲	خلاصه

فصل سوم : روش تحقیق

۶۵	مقدمه
۶۶	روش تحقیق
۶۷	جامعه آماری
۶۸	نمونه ها و روش نمونه گیری
۷۱	روش جمع آوری اطلاعات (داده ها)
۷۳	روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۷۵	ویژگیهای نمونه مورد بررسی
۸۵	خلاصه

فصل چهارم : تجزیه و تحلیل داده ها

۸۸	مقدمه
۸۹	تجزیه و تحلیل داده ها
۱۰۷	خلاصه

فصل پنجم : نتیجه گیری و پیشنهادات

۱۱۱	نتیجه گیری
۱۱۵	پیشنهادات
۱۱۷	فهرست منابع

فهرست جداول

۶۷	جامعه آماری پژوهش به تفکیک نواحی و مناطق آموزش و پرورش استان گیلان	جدول شماره ۱
۶۹	تعداد افراد نمونه در هر ناحیه به تفکیک جنسیت	جدول شماره ۲
۷۰	تعداد افراد نمونه در هر منطقه بر حسب تفکیک ناحیه ، منطقه ، دبیرستان ، جنسیت ، کلاس	جدول شماره ۳
۷۲	گویه های پرسشنامه نگرش دانش آموزان نسبت به اثربخشی مشاوران در استان گیلان	جدول شماره ۴
۷۴	اثربخشی مشاوره در حل مشکلات تحصیلی - شغلی دانش آموزان	جدول شماره ۵
۷۵	اثربخشی بر حسب رشته تحصیلی	جدول شماره ۶
۷۶	اثربخشی بر حسب سن در حل مشکلات تحصیلی - شغلی	جدول شماره ۷
۷۷	اثربخشی مشاوره در حل مشکلات تحصیلی - شغلی بر حسب جنس	جدول شماره ۸
۷۸	اثربخشی مشاوره در حل مشکلات شخصی دانش آموزان	جدول شماره ۹
۷۹	اثربخشی مشاوره بر حسب رشته تحصیلی در حل مشکلات شخصی دانش آموزان	جدول شماره ۱۰
۸۰	اثربخشی مشاوره در حل مشکلات شخصی بر حسب سن دانش آموزان	جدول شماره ۱۱
۸۰	اثربخشی مشاوره در حل مشکلات شخصی بر حسب جنس دانش آموزان	جدول شماره ۱۲
۸۱	اثربخشی مشاوره در حل مشکلات خانوادگی دانش آموزان	جدول شماره ۱۳
۸۳	اثربخشی مشاوره در حل مشکلات خانوادگی بر حسب رشته تحصیلی	جدول شماره ۱۴
۸۳	اثربخشی مشاوره در حل مشکلات خانوادگی بر حسب سن	جدول شماره ۱۵
۸۴	اثربخشی مشاوره در حل مشکلات خانوادگی بر حسب جنس	جدول شماره ۱۶
۹۰	آزمون آماری فرضیه فرعی اول (۱-۱)	جدول شماره ۱۷
۹۲	آزمون آماری فرضیه فرعی دوم (۱-۲)	جدول شماره ۱۸
۹۴	آزمون آماری فرضیه فرعی سوم (۱-۳)	جدول شماره ۱۹
۹۷	آزمون آماری فرضیه فرعی اول (۲-۱)	جدول شماره ۲۰
۹۸	آزمون آماری فرضیه فرعی دوم (۲-۲)	جدول شماره ۲۱
۱۰۰	آزمون آماری فرضیه فرعی سوم (۲-۳)	جدول شماره ۲۲
۱۰۳	آزمون آماری فرضیه فرعی اول (۳-۱)	جدول شماره ۲۳
۱۰۵	آزمون آماری فرضیه فرعی دوم (۳-۲)	جدول شماره ۲۴
۱۰۶	آزمون آماری فرضیه فرعی سوم (۳-۳)	جدول شماره ۲۵

فهرست نمودار

۷۴	اثر بخشی در حل مشکلات تحصیلی - شغلی دانش آموزان	نمودار ۱
۷۷	اثر بخشی مشاوره بر حسب رشته تحصیلی	نمودار ۲
۷۹	اثر بخشی مشاوره در حل مشکلات شخصی دانش آموزان	نمودار ۳
۸۱	اثر بخشی مشاوره در حل مشکلات شخصی بر حسب سن	نمودار ۴
۸۲	اثر بخشی مشاوره در حل مشکلات خانوادگی دانش آموزان	نمودار ۵
۸۴	اثر بخشی مشاوره در حل مشکلات خانوادگی بر حسب جنس	نمودار ۶

چکیده

خدمات مشاوره ای در مدارس بدنبال تأسیس دفتر حرفه ای توسط «فرانک پارسونز» در سال ۱۹۰۸ ایجاد شد. در کشورمان مشاورین در سال ۱۳۵۰ وارد مدارس شدند ولی به علل زیادی منجمله کیفیت آموزشی پایین، عدم آگاهی مدارس و دانش آموزان از برنامه های مشاوره، نبودن امکانات و نیز پرداختن به کارهای غیرمشاوره ای حتی کارهای دفتری، بناچار کارشان در سال ۱۳۵۸ تعطیل گردید.

پس از چند سال وقفه، بدنبال نیاز شدید دانش آموزان به مشاورین، دست اندرکاران تعلیم و تربیت کشور، خصوصاً نظام جدید آموزشی جایگاه ویژه ای برای مشاورین مدارس قائل شدند.

تحقیق حاضر با هدف بررسی نگرش دانش آموزان نسبت به اثربخشی مشاوران در حل مشکلات تحصیلی - شغلی، شخصی و خانوادگی ایشان در استان گیلان انجام گرفت. فرضیه های پژوهش، در راستای موضوع تحقیق و اهداف آن بصورت ۳ فرضیه اصلی و ۹ فرضیه فرعی به شرح زیر تدوین شده است:

۱- نگرش دانش آموزان دبیرستانی نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات تحصیلی - شغلی ایشان مثبت است.

- ۱-۱. نگرش دانش آموزان نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات تحصیلی - شغلی بر حسب رشته تحصیلی ایشان متفاوت نیست.
- ۱-۲. نگرش دانش آموزان نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات تحصیلی - شغلی بر حسب سن ایشان متفاوت نیست.
- ۱-۳. نگرش دانش آموزان نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات تحصیلی - شغلی بر حسب جنس ایشان متفاوت نیست.
- ۲- نگرش دانش آموزان دبیرستانی، نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات شخصی ایشان مثبت است.
- ۱-۲. نگرش دانش آموزان نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات شخصی بر حسب رشته تحصیلی ایشان متفاوت نیست.
- ۲-۲. نگرش دانش آموزان نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات شخصی بر حسب سن ایشان متفاوت نیست.
- ۲-۳. نگرش دانش آموزان نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات شخصی بر حسب جنس ایشان متفاوت نیست.
- ۳- نگرش دانش آموزان دبیرستانی نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات خانوادگی ایشان مثبت است.
- ۱-۳. نگرش دانش آموزان دبیرستانی نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات خانوادگی بر حسب رشته تحصیلی ایشان متفاوت نیست.

۲-۳. نگرش دانش آموزان نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات خانوادگی بر حسب سن ایشان متفاوت نیست.

۳-۳. نگرش دانش آموزان دبیرستانی نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات خانوادگی بر حسب جنس ایشان متفاوت نیست.

روش پژوهش و نمونه گیری، تحقیق با توجه به موضوع و اهداف آن به روش پیمایش انجام گرفته است.

جامعه آماری تحقیق عبارت از تمامی دانش آموزان دبیرستانی استان گیلان که شامل ۱۴۲۰۰ نفر دانش آموز پسر و دختر بوده که از این میان با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای و خوشه ای چند مرحله ای به تعداد ۲۸۰ نفر دانش آموز به عنوان نمونه انتخاب گردید.

روش جمع آوری اطلاعات، اطلاعات مورد نیاز از روش کتابخانه ای و میدانی گردآوری شده است. در روش میدانی از یک پرسشنامه ۲۴ سئوالی چهار گزینه ای استفاده شده است. در روش کتابخانه ای از کتب، مقالات و رساله های داخلی و خارجی مرتبط با موضوع استفاده شده است.

تعیین پایایی این پرسشنامه با روش دونیمه کردن اسپرمن - براون محاسبه شده است که بیش از ۸۵٪ بدست آمده است.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات از دو بخش آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است.

نتیجه پژوهش ، با توجه به اطلاعات بدست آمده در مجموع بین نگرش دانش آموزان دبیرستانی نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات تحصیلی - شغلی ، شخصی و خانوادگی ایشان مثبت است ولی نگرش دانش آموزان نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات تحصیلی - شغلی ، شخصی و خانوادگی برحسب رشته تحصیلی و جنس ایشان در کل تفاوت معناداری وجود ندارد. اما بین نگرش دانش آموزان نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات تحصیلی - شغلی ، شخصی و خانوادگی برحسب سن ایشان تفاوت معناداری وجود دارد.

فصل اول

بیان مسأله تحقیق (موضوع تحقیق)

مقدمه

در دنیایی که ما زندگی می کنیم، تغییر و تحول بزرگ در همه شئون در جریان است و افراد در زمینه های مختلف ناچارند خود را با تغییر و تحول و دگرگونی تطبیق دهند. اما اکنون پیشرفت همه جانبه دانش آموزان و بروز مشکلاتی که در مسائل تحصیلی - شغلی، شخصی و خانوادگی دانش آموزان بوجود می آید. باید دید که مشاوران مدارس چه اندازه در کمک به حل مشکلات دانش آموزان اثربخش بوده اند. در این زمینه بر خود واجب دانستیم مسأله تحقیقی خود را با عنوان بررسی نگرش دانش آموزان دبیرستانی، نسبت به اثربخشی مشاوره در کمک به حل مشکلات تحصیلی - شغلی، شخصی و خانوادگی دانش آموزان در استان گیلان بیان نمایم.

لازم است انجام تحقیقات علمی برنامه ها در پرتو اطلاعات حاصله از این اجرا بتوان نقاط قوت و ضعف برنامه مشاوره را شناخته و سپس برنامه ریزی مناسبی جهت تحقق اهداف مورد نظر تدوین گردد.

اهمیت و ضرورت این تحقیق، میل به پیشرفت و بهبود جریان مشاوره و راهنمایی دانش آموزان می باشد. رشد سریع جمعیت دانش آموزی و لزوم توجه به استعدادها و تفاوت های فردی آنان و همچنین گسترش علوم و تکنولوژی و توسعه رشته ها و گرایش های تحصیلی و نیز تجدید نظر در نظام